

Annika Ahlroth

Totalt 13 frågor, maximalt 25 poäng inkl. en fråga om läkemedelsberäkning (fråga 11)

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Annika Ahlroth, 62 år, är gift med Anders och har två vuxna döttrar. Är sedan tidigare frisk. Annika har eget företag som hon startade som ung och sedan utvecklat och har nu flera anställda. Arbetet med företaget innebär många arbetstimmar och är av och till stressigt. I höstas fick hon en kraftig förkylning och upplever att den inte riktigt vill ge med sig. Hon blir andfådd vid ansträngning, har nattlig hosta och tycker att orken tryter. Annika kontaktar vårdcentralen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

I samband med att Annika är på vårdcentralen får du i uppdrag att mäta Annikas blodtryck och puls. Du har med dig en sjuksköterskestudent, Simon, och ni samtalar om tillvägagångssättet vid blodtryckstagnig. För att försäkra dig om att Simon har tillräckliga kunskaper om blodtrycksmätning ställer du frågor till honom om hur man bör förbereda Annika inför blodtrycksmätningen.

1. Ange 1 svar/fråga om förberedelser inför blodtrycksmätning. (0,5p/förslag) (2p)

<i>Vad ska Annika undvika den sista halvtimmen innan blodtrycksmätningen förutom kaffe?</i>	
<i>Hur skall Annika sitta i stolen, <u>förutom att sitta bekvämt och vara avslappnad</u>?</i>	
<i>På vilket sätt kan Annikas blodtryck påverkas om arteria brachialis kommer under hjärtnivån vid blodtrycksmätningen?</i>	
<i>Det är första tillfället då blodtrycket ska mätas på Annika. Hur ska då blodtrycksmätningen genomföras?</i>	

Annika 62 år, är gift och har två vuxna döttrar. Hon har eget företag som innebär många arbetstimmar och mycket stress. I höstas fick hon en långdragen kraftig förkylning. Hon upplevde att hon blev andfådd vid ansträngning, hade nattlig hosta och orkeslös. Annika kontaktade vårdcentralen. I samband med vårdcentralbesöket mättes blodtrycket.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

I samband med att Simon skall mäta Annikas blodtryck ställer du också frågor till honom om olika felkällor som kan uppträda vid blodtrycksmätning och hur felkällor kan undvikas.

2. Nedan skall du redogöra för olika felkällor som kan uppträda vid blodtrycksmätning och hur felaktiga mätningar kan undvikas. (0,5/förslag) (2p)

<i>Hur mycket skall du pumpa upp blodtrycksmanschetten för att undvika att mäta ett felaktigt för lågt systoliskt tryck?</i>	
<i>Vad kallas den felkälla som kan innebära att man mäter ett felaktigt för lågt systoliskt tryck?</i>	
<i>Om Annika har förmaksflimmer hur många gånger måste du minst mäta blodtrycket för att undvika att få ett felaktigt blodtryck?</i>	
<i>Vad innebär White coat syndrome?</i>	

Annikas blodtryck är inte förhöjt men lite svårt att mäta och hennes pulsfrekvens är något förhöjd. Utifrån Annikas symtom, puls och blodtryck misstänker läkaren att hon drabbats av hjärtsvikt. För att läkaren ska kunna ställa diagnosen hjärtsvikt behöver Annika genomgå undersökningar.

3. Ange 2 vanliga undersökningar som används för att fastställa diagnosen hjärtsvikt, förutom auskultation av lungor, pulsfrekvensmätning, viktkontroll och ödemmätning. (0,5/förslag) (1p)

Annika 62 år och söker till vårdcentralen på grund av att hon blir andfådd vid ansträngning, har nattlig hosta och att hon känner sig orkeslös. I samband med vårdcentralbesöket gjordes blodtryckskontroll. Utifrån Annikas symtom, puls och blodtryck misstänker läkaren att hon drabbats av hjärtsvikt och hon ska genomgå olika undersökningar för att verifiera diagnosen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

Utifrån anamnes och undersökningar kommer läkaren fram till att Annika drabbats av hjärtsvikt.

- 4. Ange 2 vanliga hjärtsjukdomar som kan ha orsakat att Annika utvecklat hjärtsvikt. (0,5p/sjukdom) (1p)**

Efteråt samtalar du och sjuksköterskestudenten Simon med Annika. Innan samtalet ber du Simon att läsa på om egenvård vid hjärtsvikt och att ta fram Hjärt-Lungfondens skrift om hjärtsvikt. Du ger honom även i uppgift att informera Annika om egenvårdsråd som är knutna till hennes hjärtsvikt. I och med att hon motionerar, inte är överviktig, äter varierad kost som innehåller ordentligt med fibrer, frukt och grönt, samt inte heller röker eller snusar, är detta inte aktuellt att ta upp med henne. Annika kommer att få kompressionsstrumpor utprovade att använda för att förebygga ödem på benen.

- 5. Ge 6 egenvårdsråd till Annika som är knutet till att hon har hjärtsvikt, förutom de ovan understrukna. (0,5p/förslag) (3p)**

Annika 62 år har fått diagnosen hjärtsvikt. I samband med besöket på vårdcentralen informeras hon om olika egenvårdsråd.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

I samband med att sjuksköterskestudenten Simon informerar Annika om egenvårdsråd ställer hon frågor om hjärtsvikt och behandlingen av sjukdomen. Hon är bland annat orolig över att ta sina nya mediciner.

6. Nedan skall du svara på Annikas frågor om de två läkemedel som hon ordinerats och som är vanliga i behandling av hjärtsvikt. (0,5p/svar) (3p)

T. Enalapril Sandoz®. Verksam substans: Enalapril	
Vad händer i kroppen förutom att mitt blodtryck sänks? Ange 1 farmakodynamisk effekt som sänker blodtrycket. (0,5p)	
Vad kan jag få för vanliga biverkningar förutom <u>kraftlöshet, trötthet, yrsel och huvudvärk, illamående, smakförändring, magsmärtor och diarré</u>? Ange 2 <u>vanliga</u> biverkningar förutom ovanstående understrukna. (0,5p/förslag)	
T. Seloken ZOC®. Verksam substans: Metoprolol	
Vad händer i kroppen som gör att min puls och blodtryck sjunker? Ange 1 farmakodynamisk effekt som sänker blodtrycket och pulsen. (0,5p)	
Vad kan jag få för vanliga biverkningar förutom <u>trötthet, yrsel och huvudvärk, illamående och kräkningar</u>. Ange 2 <u>vanliga</u> biverkningar förutom ovanstående understrukna. (0,5p/förslag)	

Annika 62 år har fått diagnosen hjärtsvikt och ställer frågor om hjärtsvikt och behandlingen av sjukdomen. Hon är bland annat orolig över att ta sina nya mediciner. Hon får svar på sina frågor om fysiologisk effekt och vanliga biverkningar på läkemedlen T. Enalapril Sandoz® och T. Seloken ZOC®.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

När du samtalar med Annika är du öppen och följsam till hennes berättelse och försöker att försäkra dig om att hon känner sig delaktig och förstår informationen. När Annika lämnat vårdcentralen samtalar du med sjuksköterskestudenten Simon om betydelsen av relationen mellan patient och sjuksköterska och hur den påverkar kvaliteten på omvårdnaden. Ni kommer in på sjuksköterskans kärnkompetenser, vilka kan användas som utgångspunkt för att ge god och säker vård.

7. Ange de 6 kärnkompetenserna för sjuksköterskor. (0,5p/kompetens) (3p)

Annika börjar arbeta efter en kort sjukskrivning och hon börjar även att motionera igen och känner sig betydligt piggare. Efter ett halvår kommer influensaperioden. Flera av de anställda blir sjukskrivna, medan Annika klarar sig. Hon har vaccinerat sig mot influensan. Annika rycker in och försöker att täcka upp för alla som är sjukskrivna. Det blir långa arbetsdagar och Annika kommer hem slutkörd och stressad. För att varva ned börjar hon dricka några glas vin varje kväll.

Annika 62 år har diagnostiserats med hjärtsvikt och fått läkemedel och egenvårdsråd. Annika började arbeta igen efter en kort sjukskrivning något som hon upplever fungera bra. Efter ett halvår kommer influensaperioden och hon blir slutkörd när hon är tvungen att dubbelarbeta. För att varva ned börjar hon ta några glas vin varje kväll.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

När Annika kommer på sin återbesökstid på vårdcentralen berättar hon att hon känner sig trött och utarbetad. Det visar sig att hennes hjärtsvikt har försämrats ytterligare och hon visar tendens på att utveckla lungödem. Du funderar på vilka konsekvenser hennes försämrade hälsa kan få för henne och hur man behandlar lungödem.

8. Nedan kommer flera påståenden och frågor om hjärtsvikt och som är kopplade till Annikas försämrade hälsoläge. Sätt X för de rätta svaren. (0,5/svar) (3p)

För att undvika att samla på sig vätska bör Annika begränsa sitt vätskeintag. Vilken mängd vätska bör hon inta dagligen?	0,8–1 liter	1,5–2 liter	2–3 liter
Vilket av följande smärtlindrande läkemedel bör Annika <u>undvika</u> för att inte samla på sig vätska?	Ibuprofen	Alvedon®/ Paracetamol	Tiparol®/ Tramadol
Vad är det som orsakar att Annika drabbas av lungödem?	Stas i halsvenerna	Höger kammare svikt	Vänster kammare svikt
Om Annika drabbas av lungödem bör hon placeras i hjärtsängsläge, varför?	Det innebär att alla vitala organ får tillräckligt med syrerikt blod	Det venösa återflödet från de nedre extremiteterna reduceras.	Lungskretsloppet får tillräckligt med blod som kan syresättas.
Om Annika drabbas av lungödem är CPAP en behandlingsmetod, vad är syftet med denna behandling?	Patienten får en jämn och kontinuerlig tillförsel av syre till luftvägarna.	Patienten tillförs en mycket hög syrgas-koncentration in i luftvägarna.	Patienten får en kontinuerlig övertrycksandning som motverkar att alveolerna faller samman under utandning.
Om Annika drabbas av lungödem kan hon behandlas med snabbverkande loop-diuretika. Förutom att det ger diuretisk effekt sker en kärldilatation, vilka kärl dilateras?	Dilaterar vener i lungkretsloppet och perifera vener.	Dilaterar lungartärer och hjärtats kranskärl.	Dilaterar både lungvener och lungartärer.

När Annika kom på sin återbesökstid berättade hon att hon känner sig trött och utarbetad. Det visar sig att hennes hjärtsvikt har försämrats ytterligare och hon visar tendens på att utveckla lungödem. Du funderar på vilka konsekvenser hennes försämrade hälsa kan få för henne och hur man behandlar lungödem.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ VÅRDCENTRAL

Annikas försämrade hälsa gör att hon kommer in i en livskris och blir sjukskriven en längre period och företaget går i konkurs. Annika blir nedstämd och börjar dricka större mängder vin för att döva sin ångest. En morgon står maken Anders inte ut längre, utan ställer ultimatum. Antingen måste hon söka vård eller så lämnar han henne. När du möter Annika denna gång märker du att hon blir andfådd vid minsta ansträngning och att hon har kraftig ankelsvullnad, då hon inte kan få på sig kompressionsstrumpor. Hon ser ovårdad ut och svarar enstavigt på dina frågor. Du bedömer att såväl hennes allmänna som psykiska hälsa har försämrats. Annika uppvisar kliniska tecken på depression.

- 9. Ange 6 specifika symtom/tecken som du som sjuksköterska kontrollerar för bedöma om Annika kan ha drabbats av depression förutom nedstämdhet, oro/ångest och social isolering. (0,5p symtom/tecken) (3p)**

Annika ordineras Cipramil®/Citalopram som är ett SSRI-preparat mot sin depression.

- 10. Vad betyder SSRI? (1p)**

Denna undersökning upprepar du efter två timmar. Du dokumenterar och rapporterar enligt gängse rutiner.

Annika försämrades snabbt efter att ha drabbats av två hjärtinfarkter. Annika vårdas palliativt på kommunens korttidsboende och avlider stilla med hennes make Anders och döttrar vid hennes sida.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KOMMUNENS KORTTIDSAVDELNING

Du ska tillsammans med undersköterskan Natif göra i ordning Annika. Ni avlägsnar all pågående medicinsk behandling, intravenösa infarter, kateter och byter förband. Ni tar bort kuddar, fäller sängen i planläge, bäddar rent, lägger ett rent underlägg under hennes stjärt, sätter på inkontinensskydd och fäster namnkort med hennes identitet på kroppen. Ni noterar att Annika inte har några tandproteser och har fina och välvårdade händer.

13. Beskriv 4 åtgärder, förutom ovan understrukna, som ni vidtar med Annikas kropp efter hennes död, innan kroppen transporteras till bårhuset. (0,5p/åtgärd) (2p)

Alf Alnarström

Totalt 15 frågor, maximalt 25 poäng inkl. en fråga om läkemedelsberäkning (fråga 13)

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Alf Alnarström 55 år, är ensamstående och jobbar som lagerchef. Han har en 25-årig dotter som heter Stina. Alf är sedan tidigare frisk. På långfredagen får Alf ont i magen med smärtfokus under höger revbensbåge med utstrålning mot ryggen. Han ringer efter sin dotter som skyndar sig dit. Hon ser att Alf ligger ihopkrupen i soffan och är alldeles kallsvettig. Hon ringer genast efter ambulans.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I AMBULANSEN

Ni har fått larm om en 55-årig man med oklara buksmärtor. Du och din kollega kommer in i Alfs lägenhet, hälsar på dottern och påbörjar snabbt ert omhändertagande enligt A-E- metoden. Du kontrollerar vitala parametrar och börjar med A (Airway) och konstaterar att han har fri luftväg. Du fortsätter sedan att kontrollera B (Breathing) och C (Circulation).

1. Ange 2 kontroller per område, vilka ingår i det akuta omhändertagandet av Alf. (0,5p/kontroll) (2p)

Breathing	
Circulation	

Du fortsätter att kontrollera de vitala parametrarna utifrån A-E och är nu på bokstaven D (Disability) vilket också innebär en bedömning av Alfs medvetandegrad för att dokumentera en helhetsbild av hans tillstånd.

2. Ange 2 skattningsskalor som du kan använda för att mäta och bedöma D; Alfs medvetandegrad. (0,5p/skala) (1p)

--

Alf Alnarström 55 år och ensamstående. Han är sedan tidigare frisk men på långfredagen får Alf akut ont i magen med fokus under höger revbensbåge och med utstrålning mot ryggen. Dottern ringer efter ambulans. Du kontrollerar vitala parametrar och efter att ha slutfört A fortsätter du med B, C och D.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I AMBULANSEN

Alf transporteras i ambulans till akutmottagningen och han är mycket smärtpåverkad. Du administrerar syrgas via näsgrinna och ska anlägga en perifer venkateter (PVK) för att kunna ge smärtstillande injektion. Du har svårt att se Alfs blodkärl och tänder upp den belysning som finns att tillgå i ambulansen för att se så bra som möjligt. Du stasar med blodtrycksmanschetten men det är fortfarande svårt att se blodkärlen.

- 3. Ange 2 åtgärder du kan vidta för att Alfs blodkärl ska framträda tydligare när du skall sätta PVK, förutom att stasa med blodtrycksmanschetten och att ha god belysning. (0,5p/åtgärd) (1p)**

--

Ni anländer 15 minuter senare till akutmottagningen och du rapporterar över enligt SBAR vad som hänt till mottagande sjuksköterska. Du börjar rapporten med att presentera dig med namn, titel och enhet.

- 4. Ange 1 förslag per bokstav om vad som kan ingå när du rapporterar över Alf med stöd av SBAR, förutom att du presenterar dig. (0,5p/förslag) (2p)**
(Endast förklaring vad bokstäverna betyder ger inte poäng)

S	
B	
A	
R	

Alf har fått akuta buksmärter med fokus under höger revbensbåge. Han har nu med hjälp av sin dotter tillkallat ambulans och där sätts en perifer venkateter. Alf anländer 15 minuter senare till akutmottagningen och överrapportering sker enligt SBAR om vad som hänt till mottagande sjuksköterska.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ AKUTMOTTAGNINGEN

Du tar emot Alf som är vid medvetande och jämrar sig av smärta. Efter att ha presenterat dig, kontrollerar du vitala parametrar och administrerar syrgas enligt generell ordination. Du bestämmer dig också för att göra en smärtanalys.

5. **Ange 6 frågor som du ställer till Alf som ingår i din smärtanalys utöver att du frågar om hur ont han har genom att använda VAS-skala. (0,5p/förslag) (3p)**

Jourhavande kirurg har ännu inte anlänt. Du undersöker Alf för att få mer information om hans akuta oklara buksmärter. Du mäter kroppstemperaturen, lyssnar på lungorna och tar EKG och därefter använder du dig av "se, lyssna och känn" när du fortsätter att undersöka Alf. Du börjar med att "se" vilket innebär att inspektera buken. Detta gör du för att se om den är synligt uppdriven/svullen och om hudstatus är normalt.

6. **Ge förslag på vilka symtom/tecken du letar efter och vad du iakttar, när du lyssnar och känner på Alfs buk för att bedöma hans bukstatus. Ge 2 förslag för varje område.** (0,5p/förslag) (2p)

Ange 2 symtom/tecken som du letar efter när du lyssnar på Alfs buk, dvs. utför auskultation och perkussion?	
Ange 2 symtom/tecken som du letar efter när du känner, dvs. palperar Alfs buk?	

När läkaren tagit del av dina observationer och bedömt Alfs tillstånd tas beslutet att han ska läggas in för observation på vårdavdelning och genomgå fortsatta undersökningar av buken och blodprovstagning. Du rapporterar över vad som hänt Alf till den kirurgiska vårdavdelningen.

Alf har plötsligt fått akuta buksmärtor med fokus under höger revbensbåge. Han har med ambulans anlänt till akutmottagningen. Alf är mycket smärtpåverkad och får syrgas. Du genomför en smärtanalys. I väntan på att läkaren ska komma inspekterar, auskulterar och palperar du buken. Efter undersökning av läkare rapporterar du över till ansvarig sjuksköterska på kirurgavdelningen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Alf skrivs in med diagnosen ”oklara buksmärtor” och ska få genomgå ytterligare undersökningar. Röntgen visar att Alf har gallstenar som orsakat akut kolecystit. På rondan frågar en AT-läkare om du iakttagit tecken på ikterus vilket du säger att du inte har.

Sjuksköterskestudenten Maria ber dig berätta mer om ikterus.

7. Nedan svarar du på frågor som är kopplade till obstruktiv ikterus. (0,5p/svar) (3p)

Vilket blodprov indikerar att Alf har ikterus? (0,5p)	
Ange 2 möjliga orsaker till att Alf skulle ha obstruktiv ikterus, <u>förutom gallstenar</u>. (0,5p/förslag)	
Ange 3 tecken/symtom som kan tyda på att Alf har obstruktiv ikterus utöver <u>illamående, matleda och trötthet</u>. (0,5p/förslag))	

Alf genomgår en kolecystektomi nästa dag. Under operationen har blodförlusten varit 900 ml. Postoperativt har Alf två perifera venkatetrar. Han har smärtbehandling via en epiduralkateter (EDA) och har urinkateter. När Alf kommer till vårdavdelningen kontrollerar du att EDA-katetern är märkt och att smärtpumpens inställningar överensstämmer med ordinationen. Du fortsätter kontrollera ordinerat läkemedel, läkemedelsförbrukning och mängden kvarvarande läkemedel.

8. Ange 6 kontroller du gör för att övervaka Alfs epidurala smärtbehandling utöver kontroll av allmäntillstånd och smärtskattning via VAS. (0,5p/kontroll) (3p)

Alf har akut kolecystit på grund av gallsten. Alf opereras med en kolecystektomi och blöder 900ml intraoperativt. Han har smärtbehandling via en epiduralkateter (EDA) och har KAD samt två stycken PVK. På vårdavdelningen bedömer du hans status och den epidurala smärtbehandlingen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Du fortsätter dina kontroller av Alf för att bilda dig en uppfattning om hans postoperativa status. Alf är fortfarande medtagen efter operationen. Blodtrycket mäter du till 85/45 och han har en regelbunden puls på 102 slag/minut. Sjuksköterskestudenten Maria undrar varför hans blodtryck är så lågt.

9. Ange 2 troliga orsaker till att Alf har lågt blodtryck postoperativt. (0,5p/förslag) (1p)

Du berättar för sjuksköterskestudenten Maria att det är en viktig uppgift för sjuksköterskan på en kirurgavdelning att vara uppmärksam på postoperativt illamående. Du undrar om Maria vet vilka negativa effekter postoperativt illamående skulle kunna medföra för Alf, förutom ett minskat välbefinnande och ökad obehagskänsla?

10. Ange 2 negativa effekter som postoperativt illamående och kräkningar kan medföra för Alf, förutom förlängd vårdtid, minskat välbefinnande och ökad obehagskänsla. (0,5p/förslag) (1p)

11. Ange 4 postoperativa kontroller du utför på Alf och som du dokumenterar under sökordet Hud. (0,5p/kontroll) (2p)

Alf har opererats med en kolecystektomi och är nu åter på vårdavdelningen med smärtlindring via en EDA, KAD och PVK med intravenös infusion. Du diskuterar med studenten Maria risker med postoperativt illamående och du kontrollerar och dokumenterar under rubriken ”Hud”.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Infusion Ringeracetat[®] administreras via den PVK som Alf har placerad på vänster handrygg. Du fortsätter handleda sjuksköterskestudenten Maria och kontrollerar hennes kunskap genom att ställa frågor till henne rörande hantering av PVK.

12. Sätt kryss i rutan med rätt påstående. (0,5p/svar) (2p)

Vilken är den vanligaste komplikationen till PVK?	Blödning	Tromboflebit	Infektion
Var bör en PVK placeras i första hand?	Handrygg eller underarm	Armvecket	Fotrygg
En PVK ska fixeras noga och förbandet märkas. Vad ska dokumenteras på förbandet?	Patientens namn, datum för PVK-inläggning	Datum - klockslag för PVK-inläggning samt signatur	Avdelning, datum, signatur
Orsaken till att en tromboflebit utvecklas beror på olika faktorer. Vilken åtgärd kan bidra till att förebygga tromboflebit?	Desinfektera insticksstället dagligen	Välja så liten PVK som möjligt	Fixera med ett tätt förband

(Ebefors, Hammarskjöld & Wahl, 2020)

*13. Besvara nedanstående fråga om läkemedelsberäkning.

Svaren ska avrundas enligt matematisk grundprincip till heltal (rätt svar = godkänt)

Glukos 50 mg/ml buffrad

Infusionsvätska, lösning 50 mg/ml

Glukoslösning för initial rehydrering och vätskeunderhåll

Alf är fortfarande fastande och du får en ordination på att administrera 1000 ml infusion Glukos 50 mg/ml buffrad som ska administreras på 8 timmar. Innan du ska administrera infusionen räknar du ut infusionshastigheten.

<u>Vilken infusionshastighet ställer du infusionspumpen på för att infusionen ska gå in på 8 timmar? Ange svaret i ml/timme.</u>	
<u>Om du inte har en infusionspump hur många droppar/minut sätter du infusionen på? (1 ml = 20 droppar) Ange svaret i droppar/minut.</u>	

